

Nr 282.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående anslag för budgetåret 1941/42 till egnahemsorganen för handhavande av bostadsförbättringsverksamhet, m. m.; given Stockholms slott den 23 maj 1941.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

A. Pehrsson-Bramstorp.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 23 maj 1941.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, ERIKSSON, BERGQUIST, BAGGE, DOMÖ, ROSANDER, GJÖRES, EWERLÖF.

Chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Pehrsson-Bramstorp, anför efter gemensam beredning med cheferna för social- och finansdepartementen:

Den sedan några år tillbaka bedrivna bidragsverksamheten för främjande av bostadsförbättring på landsbygden står under ledning och kontroll av egnahemsstyrelsen. Även i fråga om den särskilda lån- och bidragsgivningen för lantarbetarbostäder tjänstgör egnahemsstyrelsen som ledande organ. Ifrågavarande verksamhetsgrenar handhas av egnahemsorganen jämväl efter den från och med budgetåret 1940/41 genomförda omorganisationen av egnahemsverksamheten, vilken bland annat innebar, att hushållningssällskapens egnahemsnämnder ersatts med direkt under egnahemsstyrelsen sorte-

rande rent statliga nämnder. I samband med omorganisationen har därjämte befattningen med utbetalning av lantarbetarbostadslån och lantarbetarbostadsbidrag samt granskning och förvaring av säkerheterna för sådana lån och bidrag överflyttats från statskontoret till egnahemsstyrelsen.

Till ersättning för vissa av dylik verksamhet föranledda administrationskostnader för egnahemsstyrelsen och egnahemsnämnderna ha medel tidigare plägat anvisas från det under femte huvudtiteln uppförda anslaget till bidrag till främjande av bostadsbyggande på landsbygden. I sin skrivelse den 15 november 1939 med anslagsäskanden för egnahemsverksamheten under budgetåret 1940/41 förklarade sig egnahemsstyrelsen i anslutning härtill ha räknat med att vissl belopp fortfarande skulle från nyssnämnda anslag utgå till bestridande såväl av ersättning till personal, som direkt anställdes hos styrelsen och nämnderna för att sysselsättas med arbete för bostadsförbättringsverksamhet m. m. som ock av vissa kostnader för anlitande av byggnadssakkunskap inom egnahemsorganen. Även om egnahemsnämnderna behövde tillgång till byggnadssakkunskap icke blott för handhavandet av bostadsförbättringsverksamheten utan även för egnahemsarbetet i allmänhet, borde beaktas, att såväl egnahemsdirektörerna och i förekommande fall egnahemskonsulenterna och egnahemsassistenterna som även egnahemskassörerna åsamkades betydande arbete med bostadsförbättringsverksamheten, utan att det ifrågasattes att några medel därför skulle ställas till förfogande från femte huvudtitelns anslag, och med tanke därpå syntes rimligt, att de kostnader, som föranleddes av anlitande av speciell byggnadssakkunskap hos egnahemsnämnderna, bestredes av nyss avsedda anslagsmedel. I avgivna remissyttranden framhöllo statskontoret och riksräkenskapsverket i anledning härav såsom sin mening, att samtliga kostnader för de arbetsuppgifter, vilka skulle åvila egnahemsstyrelsen och egnahemsnämnderna, borde bestridas av de för avlöningar och omkostnader hos styrelsen och nämnderna anvisade anslagsmedlen.

Vid föredragning av nämnda spörsmål i propositionen nr 130/1940 L. angående anslag till egnahemsverksamhet för budgetåret 1940/41 m. m. anförde jag (sid. 8 och 31), att möjligheten att för vissa kostnader för egnahemsstyrelsen taga i anspråk erforderligt belopp av anslaget till främjande av bostadsbyggande på landsbygden fortfarande borde stå öppen samt att jag — ehuru jag i princip biträdde statskontorets och riksräkenskapsverkets uppfattning — likväl funne övervägande skäl tala för att de särskilda kostnaderna för egnahemsnämndernas befattning med bostadsfrämjandet tills vidare i viss utsträckning skulle få avföras å nyssnämnda anslag till främjande av bostadsbyggande å landsbygden. Mot nämnda uttalanden framställde riksdagen icke någon erinran.

Jag torde nu få anmäla, att egnahemsstyrelsen i skrivelse den 29 augusti 1940 hemställt om medgivande, att av reservationsanslaget till bidrag till främjande av bostadsbyggande på landsbygden må under budgetåret 1940/41 bestridas kostnader intill ett belopp av 18,000 kronor för avlöande av personal, vilken inom styrelsen sysselsättes med arbete, som föranledes av sty-

relsens befattning med bostadsförbättringsverksamheten och den särskilda lån- och bidragsgivningen för lantarbetarbostäder. Egnahemsstyrelsen har vidare i skrivelse den 19 maj 1941 hemställt, att, under förutsättning att en väsentligt utvidgad bostadsförbättringsverksamhet avsåges skola komma till stånd under budgetåret 1941/42, för riksdagen måtte framläggas förslag om förstärkning av egnahemsstyrelsens och egnahemsnämndernas anslag för nämnda budgetår till avlöningar och till omkostnader med sammanlagt 150,000 kronor. Över framställningarna har statskontoret den 29 augusti 1940, respektive den 23 maj 1941 avgivit infordrade utlåtanden.

I sin förstnämnda skrivelse har *egnahemsstyrelsen* anfört i huvudsak följande.

Särskilt efter egnahemsorganisationens omläggning medför handhavandet av bostadsförbättringsverksamheten samt lån- och bidragsgivningen för lantarbetarbostäder betydande arbete för styrelsen. Bortsett från de uppgifter, som härvidlag falla på styrelsens överdirektör, byråchefen på allmänna byrån samt byrådirektören på byggnadskontoret m. fl., kan arbetet med behandlingen av ärenden av här avsedd art beräknas taga i anspråk *dels* en halv arbetskraft med juridisk utbildning (prövning av ansöknings- och besvärärenden, tillsyn över säkerhetshandlingar m. m.), *dels* en halv arbetskraft med agronomutbildning, *dels* en och en halv arbetskraft på byggnadskontoret (gransknings- och ritarbete), *dels* ock en arbetskraft för kontorsbiträdesgöromål.

Enligt styrelsens mening böra ifrågavarande särskilda arbetskrafter avlösas från anslaget till bidrag till främjande av bostadsbyggande på landsbygden. Härvid torde böra räknas med avlöningar för en halvtidsbefattning med lön motsvarande löneklass 15, en halvtidsbefattning med lön motsvarande löneklass 13, en heltidsbefattning och en halvtidsbefattning med lön motsvarande löneklass 12 samt en heltidsbefattning med lön motsvarande löneklass 4, allt med skäligt tillägg med hänsyn till levnadskostnadsindex. Sålunda beräknade avlöningskostnader kunna för tiden från och med oktober 1940 intill utgången av budgetåret 1940/41 uppskattas till i runt tal 18,000 kronor.

I sitt yttrande häröver har *statskontoret* erinrat, att de av 1934 års riksdag godkända grunderna beträffande ändrad uppställning av riksstatens utgifts-sida innebära, bland annat, att utgifter för statens egen verksamhet skola särskiljas från bidrag eller understöd till icke statlig verksamhet, att i fråga om förstnämnda utgiftsgrupp anslagsuppdelningen skall ske efter myndigheter samt att medelsanvisningen för myndigheterna skall anordnas på sådant sätt, att de olika huvudslagen av utgifter — i främsta rummet personalkostnader och sakliga kostnader — kunna hållas isär. Den av egnahemsstyrelsen föreslagna anordningen att för avlöande av viss personal hos styrelsen, vilken personal skulle sysselsättas med till styrelsens ämbetsbefattning hörande reguljära och fortlöpande göromål, taga i anspråk reservationsanslaget till bidrag till främjande av bostadsbyggande på landsbygden, syntes näppeligen stå i överensstämmelse med angivna grunder. Det av chefen för jordbruksdepartementet i propositionen nr 130/1940 L., sid. 8, gjorda uttalandet kunde svåriligen åberopas såsom stöd för en avvikelse från angivna budgettekniska

principer, allra helst som av Kungl. Maj:t hittills lämnade medgivanden att anlita berörda anslag i intet fall avsett avlöningar till hos styrelsen anställd personal med fortlöpande reguljära styrelsen åvilande arbetsuppgifter. Ämbetsverket — som visserligen icke kunde med full säkerhet bedöma, om och i vad mån den i framställningen omförmälda personalen kunde anses oundgängligen behörlig för att egnahemsstyrelsen skulle kunna på ett tillfredsställande sätt fullgöra sina ämbetsåligganden, men som hade svårt att föreställa sig, att en utökning av personalen i avsedd omfattning skulle vara strängt av behovet påkallad — ville med hänsyn härtill förorda, att hos riksdagen äskades särskilda medel för ändamålet. I varje fall syntes erfordras riksdagens samtycke för att taga i anspråk reservationsanslaget till bidrag till främjande av bostadsbyggande på landsbygden för bestridande av ifrågasvarande avlöningskostnader.

I sin omförmälda skrivelse den 19 maj 1941 har *egnahemsstyrelsen* med avseende å behovet av anslagsmedel för ifrågasvarande ändamål för budgetåret 1941/42 anfört i huvudsak följande.

Den av egnahemsorganisationen omhänderhavda statsunderstödda bostadsförbättringsverksamheten på landsbygden under budgetåret 1941/42 torde beräknas komma att väsentligt utvidgas med hänsyn bland annat till förhållandena på arbetsmarknaden. Om så blir fallet, är det naturligt, att de för normala förhållanden beräknade anslagen för egnahemsstyrelsen och egnahemsnämnderna icke kunna bli tillräckliga. På grund härav anser sig styrelsen nödsakad att framlägga förslag om anvisande av särskilda anslagsmedel till förstärkning av styrelsens och nämndernas avlönings- och expensanslag.

För *egnahemsstyrelsen* torde behov böra beräknas uppkomma av att anställa 1 heltidsmanuens för det administrativa arbetet (prövning av besvär, rådgivning åt nämnderna i fråga om författningstillämpning m. m.), 2 heltidsmanuenser och 2 kontorsbiträden för räkenskapsgranskning och annat kameralt arbete samt 2 heltidsmanuenser och 1 kontorsbiträde för granskning av ritningar m. m. För avlöning av nu nämnda personal torde böra beräknas ett anslagsbehov av omkring 40,000 kronor. En utvidgad bostadsförbättringsverksamhet skulle vidare medföra ökade kostnader för styrelsen för blankett- och ritningstryck, maskiner och kontorsinventarier, bokföringsmaterial, telefoner m. m. Kostnadsökningen för dessa ändamål torde kunna uppskattas till i runt tal 30,000 kronor.

Beträffande personalbehovet hos *egnahemsnämnderna* utgår styrelsen från att de ökade kostnaderna härför, i den mån de ha avseende å byggnadsrådgivning och byggnadskontroll, komma att bekostas från anslagsmedel under femte huvudtiteln till bostadsförbättringsverksamheten på landsbygden. För avlönande av annan personal hos egnahemsnämnderna, närmast för expeditionsgöromål, torde böra räknas med en kostnad av förslagsvis 60,000 kronor. Vad slutligen angår behovet av ökade expenser för egnahemsnämnderna, torde även här kunna förutsättas, att sådana kostnader som hänföra sig till den utökade byggnadsrådgivningen och byggnadskontrollen komma att bestridas från nyssnämnda anslagsmedel under femte huvudtiteln. I övrigt påräknelig kostnadsökning för skrivmaterialier, vissa inventarier, telefoner m. m. torde kunna uppskattas till ungefär 20,000 kronor.

Egnahemsstyrelsen, som emellertid utgår från att styrelsen icke behöver känna sig bunden att i detalj disponera angivna belopp på det sätt, som skis-

serats, utan att styrelsen äger en viss rörelsefrihet härutinnan, får under åbe-ropande av det sålunda anförda hemställa, att Kungl. Maj:t måtte, under för-utsättning att en väsentligt utvidgad bostadsförbättringsverksamhet avses skola komma till stånd, framlägga förslag för riksdagen om förstärkning av egnahemsstyrelsens och egnahemsnämndernas anslag till avlöningar och till omkostnader med sammanlagt 150,000 kronor.

I sitt remissyttrande i anledning av sistberörda framställning har statskontoret anført i huvudsak följande.

Då framställningen icke lämnar några hållpunkter för bedömande om och i vad mån en förstärkning av styrelsens och egnahemsnämndernas avlönings- och omkostnadsanslag för budgetåret 1941/42 kan vara erforderlig, kan ämbetsverket icke ingå i någon prövning av ärendet i sak. Statskontoret förut-sätter emellertid, att utöver de medel, som kunna bliva beviljade till förhöj-ning av ifrågavarande anslag, anvisning av ytterligare belopp för styrelsens och nämndernas verksamhet under nästkommande budgetår icke kommer att ske, samt att beviljade tilläggsanslag endast komma att ställas till styrel-sens förfogande, om och i den mån Kungl. Maj:t äger tillgång till detalje-rade kostnadsberäkningar.

Vad härefter angår formen för medlens beviljande, vill statskontoret er-inna, att de av 1934 års riksdag godkända grunderna för uppställningen av riksstatens utgiftssida innebära, bland annat, att anslagen för statlig verk-samhet skola uppdelas efter myndigheter och att för varje myndighet me-delsanvisningen skall anordnas på sådant sätt, att de olika huvudlagen av utgifter — i främsta rummet personalkostnader och sakliga kostnader — kunna hållas isär. I enlighet härmed skulle det belopp, varom här är fråga, rätteligen fördelas på fyra anslag, nämligen ett till förstärkning av styrelsens avlöningsanslag, ett till förstärkning av dess omkostnadsanslag, ett till för-stärkning av egnahemsnämndernas avlöningsanslag och ett till förstärkning av deras omkostnadsanslag. Därest det emellertid med hänsyn till svårighe-ten att beräkna behovet av medel för de särskilda ändamål, som skola till-godoses, skulle befinnas önskligt, att avvikelse göres från nyssnämnda grun-der, torde i allt fall åtminstone två anslag böra anvisas, nämligen ett till ökade medel åt egnahemsstyrelsen och ett till ökade medel åt egnahems-nämnderna. De anslag, som kunna varda beviljade, böra uppföras såsom obe-tecknade.

Med avseende å förevarande spörsmål torde jag först få erinra om att det-samma i viss del redan tidigare anmälts för Kungl. Maj:t. I skrivelse den 17 december 1940 med förslag angående erforderliga medel för fortsättande under budgetåret 1941/42 av bostadsförbättringsverksamheten på landsbyg-den framhöll egnahemsstyrelsen, att en sådan utvidgad bostadsförbättrings-verksamhet som i skrivelsen åsyftades måste medföra viss ökning av beho-vet av arbetskraft och expensmedel hos såväl egnahemsstyrelsen som eгна-hemsnämnderna och att, i den mån icke de vanliga avlönings- och omkost-nadsanslagen skulle lämna tillgång till sålunda ökade administrationskost-nader, medel från anslaget till bostadsförbättringsbidrag syntes böra få en-ligt beslut av Kungl. Maj:t tagas i anspråk för dessa ändamål. Skrivelsen anmälde av chefen för socialdepartementet i den till innevarande års riks-

Departements-
chefen.

dag avlåtna propositionen nr 251 angående åtgärder för främjande av ökad bostadsproduktion m. m., varvid departementschefen yttrade (sid. 176), att under det i propositionen äskade reservationsanslaget till bidrag till främjande av bostadsbyggande på landsbygden borde avses medel för bland annat — förutom rådgivningsverksamhet i landsbygdens byggnadsfrågor — avlöningar och reseersättningar åt vissa hos egnahemsstyrelsen anställda byggnadskontrollanter. Angående sättet för bestridande av kostnader i övrigt för särskild arbetskraft och särskilda expenser i anledning av den i propositionen föreslagna utvidgningen av bostadsförbättringsverksamheten gjordes i nämnda sammanhang icke något uttalande.

Såsom framgår av mina uttalanden till propositionen nr 230/1940 L., synes det mig principiellt riktigt, att de särskilda avlönings- och omkostnadsbehov för egnahemsstyrelsen och egnahemsnämnderna, vilka föranledas av myndigheternas befattning med bostadsförbättringsverksamheten, tillgodoses medelst anslag under nionde huvudtiteln. Jag vill därför föreslå, att det för innevarande budgetår av egnahemsstyrelsen äskade beloppet av 18,000 kronor för särskilda avlöningskostnader vid egnahemsstyrelsen, mot vilket belopp icke synes finnas anledning till erinran, får bestridas med anlitanande av det till Egnahemsbildning: Egnahemsstyrelsen: Avlöningar anvisade förslagsanslaget å 202,800 kronor. Enligt vad jag inhämtat är med anledning härav en förstärkning med nämnda belopp, 18,000 kronor, erforderlig av den å avlöningsstaten för egnahemsstyrelsen med bestämt belopp av 50,000 kronor uppförda grundavlöningsposten. De medel, vilka egnahemsstyrelsen funnit erforderliga för bestridande under nästa budgetår av utgifter för avlöningar och omkostnader vid styrelsen och nämnderna i anledning av deras handhavande av bostadsförbättringsverksamhet, torde böra anvisas i form av två särskilda obetecknade anslag, förslagsvis med rubrikerna Egnahemsbildning: Egnahemsstyrelsen: Handhavande av bostadsförbättringsverksamhet och Egnahemsbildning: Egnahemsnämnderna: Handhavande av bostadsförbättringsverksamhet, å 70,000, respektive 80,000 kronor. Sedan riksdagen prövat anslagsfrågorna torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att efter förslag av egnahemsstyrelsen meddela närmare föreskrifter rörande anslagens användning.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

1:o) medgiva, att den i avlöningsstaten för egnahemsstyrelsen under anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal upptagna delposten till grundavlöningar m. m. må för budgetåret 1940/41 överskridas med högst 18,000 kronor;

2:o) för budgetåret 1941/42 under nionde huvudtiteln anvisa följande anslag, nämligen

dels till *Egnahemsbildning: Egnahemsstyrelsen: Handhavande av bostadsförbättringsverksamhet* ett

anslag av kronor 70,000,

*dels ock till Egnahemsbildning: Egnahemsnämnderna:
Handhavande av bostadsförbättringsverk-
samhet ett anslag av kronor 80,000.*

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan lämnar Hans Maj:t Konungen bifall samt förordnar, att proposition i ämnet av de lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Per Eldin.
